

Evaluering av kontrollutvalg og kontrollutvalgssekretariat

FKT Kontrollutvalgskonferanse

Gardermoen, 4. juni 2015

Bire Bjørkelo, Director i Deloitte

Deloitte.

Evaluering
Kontrollutvalg og
kontrollutvalgssekretariat

Desember 2014

Tema for evalueringen

- **Organisering** av kontrollutvalgene
- **Planlegging** av kontrollarbeidet
- **Gjennomføring** av forvaltningsrevisjon og selskapskontroll
- **Oppfølging og effekt** av kontrollarbeidet
- **Høring** som kontrollform
- **Kontrollutvalgssekretariatet**

Siktemål

Øke kunnskapen om kontrollutvalgets rolle i den kommunale egenkontrollen gjennom å kartlegge kontrollutvalgenes arbeid og utvalgenes betydning for kontroll, endring og læring i forvaltningen

Fornøyd, men betydelige variasjoner

- Kontrollutvalgsarbeidet er viktig for den kommunale egenkontrollen og for læring og forbedring i forvaltningen. Kontrollutvalgsledere er i all hovedsak fornøyde med arbeidet til utvalget.
- Samtidig viser evalueringen at det er betydelig variasjon knyttet til flere forhold:
 - Variasjon i **organisering** av utvalgene.
 - Variasjon i **budsjetter og antall gjennomførte prosjekter.**
 - Variasjon i **gjennomføring av overordnet analyse.**
 - Variasjon i **kvalitet** på forvaltningsrevisjonsrapporter og selskapskontroller som blir gjennomført.
 - Variasjon i **sekretariatsbistand.**
- Variasjonen mellom kontrollutvalgene er større enn det som er ønskelig for å sikre god kommunal egenkontroll i alle kommuner.

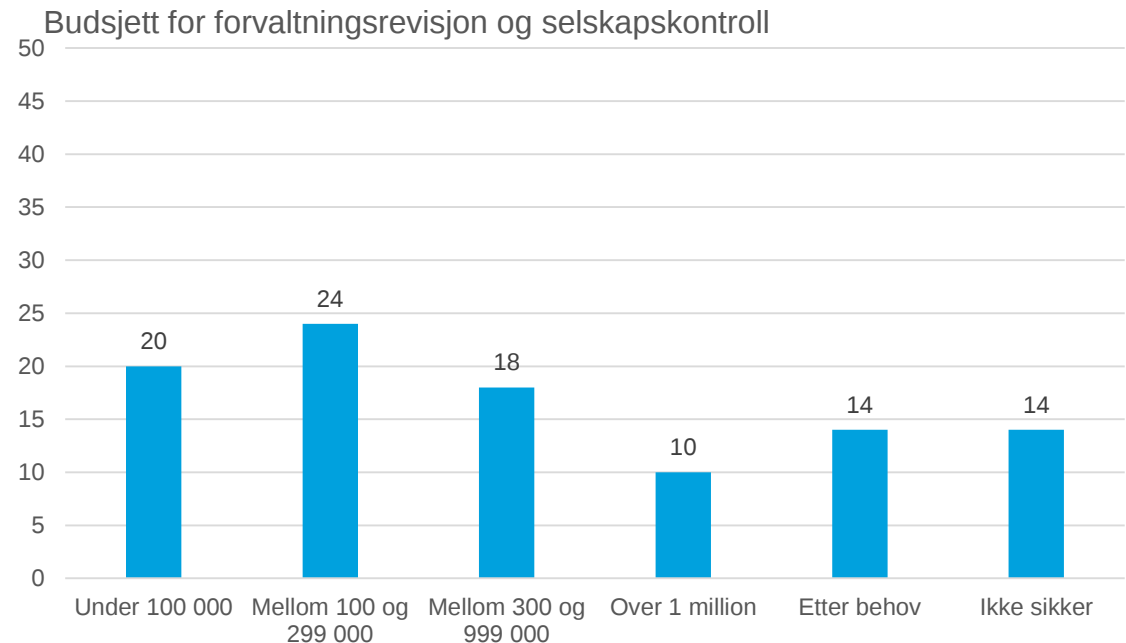
Kontrollutvalg er ikke for pyser

GRAN: Halvparten av alle kontrollutvalgsledere håper de får fortsette etter årets kommunevalg. **TRUSSEL OM SØKSMÅL** har ikke skremt Morten Hagen fra lysten til å sitte videre i vervet.

Variasjon i budsjett for
forvaltningsrevisjon og
selskapskontroll, og antall
gjennomførte kontroller

Stor variasjon i samlet budsjett for forvaltningsrevisjon og selskapskontroll

- En femtedel av kontrollutvalgene har **under 100 000 kroner** i året
- 81 % av kontrollutvalgslederne mener at utvalget har **tilstrekkelig budsjett** til å gjennomføre nødvendige prosjekter. 8 % er ikke enig.
- **Omfanget til et prosjekt kan variere** mellom under 100 timer til over 1000 timer.
- Mange kontrollutvalgsledere (42 %) er **ikke kjent med ressursinnsatsen** i prosjektene som bestilles verken i timer eller kroner.

Vekst i antall prosjekter, men ikke alle gjennomfører årlig forvaltningsrevisjon (eller selskapskontroll)

Forvaltningsrevisjon

- **De fleste kontrollutvalg gjennomfører 1-2 forvaltningsrevisjonsprosjekter i året.**
 - Vi anslår at det ble bestilt 750 unike forvaltningsrevisjoner i 2013
 - En moderat vekst sammenlignet med 2006-2009
- **20 % av utvalgene har minst ett av de tre siste årene ikke gjennomført forvaltningsrevisjon**
- **2 % har ikke gjennomført forvaltningsrevisjon overhode i perioden.**
- **10 % mener de ikke gjennomfører tilstrekkelig med forvaltningsrevisjon til å ivareta utvalgets kontrollansvar.**
- For mange som ikke gjennomfører årlig forvaltningsrevisjon.

Selskapskontroll

- **Kontrollutvalgene gjennomfører i snitt 0,5 selskapskontroller i året.**
 - Usikkert anslag - bestilt rundt 225 unike selskapskontroller i 2013.
 - Dette er trolig en dobling siden 2008.
- **33 % utvalgene gjennomførte ikke selskapskontroll i 2013.**
- **17 % har ikke gjennomført selskapskontroller i hele inneværende valgperiode.**
- **18 % mener de ikke gjennomfører tilstrekkelig med selskapskontroll til å ivareta utvalgets kontrollansvar.**
- Behov for mer selskapskontroll med økende antall kommunale selskap

Variasjon i gjennomføring og bruk av overordnet risiko- og vesentlighets analyse

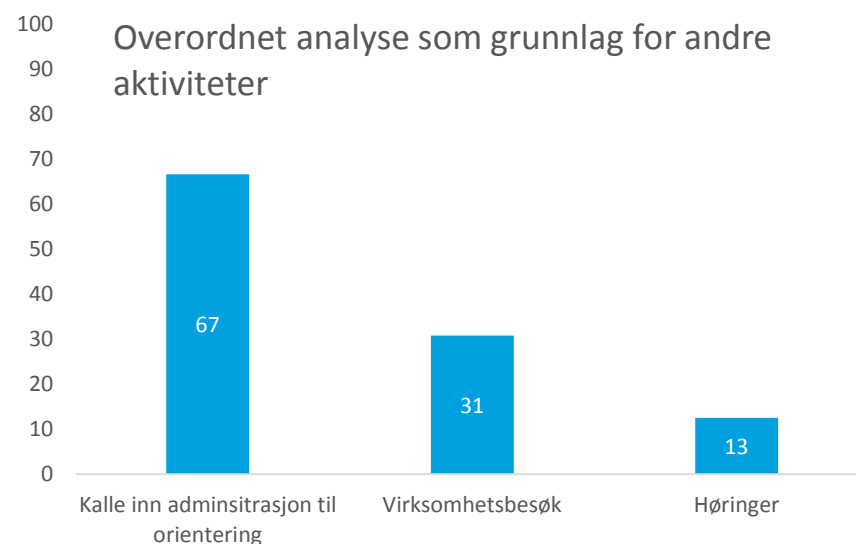
De fleste utarbeider en overordnet analyse, men omfang, form og innhold varierer

- De aller fleste kontrollutvalg utarbeider en overordnet analyse, men 18 % av kontrollutvalgslederne ikke er kjent med om det er gjennomført
- De overordnede analysenes omfang, form og innhold varierer
- Overordnet analyse oppleves å gi god informasjon og blir benyttet til å utarbeide planer
- Planene vedtas av kommunestyret, og følges av kontrollutvalget
- Overordnet analyse og planene rulles i løpet av perioden i mange utvalg

Overordnet analyse brukes også til andre aktiviteter

- Overordnet analyse avdekker flere risikoforhold enn det som ender opp som forvaltningsrevisjoner eller selskapskontroller.
- Gir kontrollutvalget en god innsikt i kommunen
- Overordnet analyse blir brukt som grunnlag for andre kontrollaktiviteter i kontrollutvalget.
 - Spesielt gjelder dette for å invitere rådmannen til å gi kontrollutvalget orienteringer om utvalgte saker
- Overordnet analyse blir brukt i rådmannens internkontrollarbeid
 - En tredjedel av rådmennene benytter seg av overordnet analyse i sitt internkontrollarbeid.
 - Bruk henger sammen med involvering.

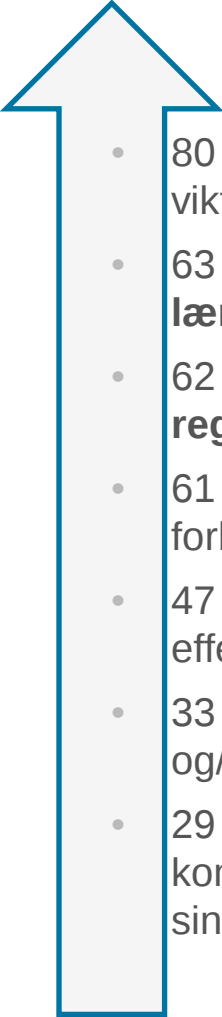

Forvaltningsrevisjonsrapportene
oppleves å ha høyere kvalitet enn
selskapskontrollrapportene

Forvaltningsrevisjonsrapportene oppleves å ha høyere kvalitet enn selskapskontrollrapportene

- Et flertall av kontrollutvalgslederne opplever kvaliteten på rapportene som høy
 - Utførelsen av selskapskontroll blir gjennomgående vurdert som dårligere enn for forvaltningsrevisjon
 - Selskapskontroll er ikke blitt en like etablert ut utbredt kontrollaktivitet som forvaltningsrevisjon.
 - Skillet mellom eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon av selskap er ikke alltid klart i praksis. Både revisjon og sekretariat blander disse formene i utvalget av rapporter som er gjennomgått.
 - Kontrollutvalgslederne peker på:
 - Revisors kompetanse, gjennomføringskapasitet og bistand fra sekretariatet
- **Gjennomgang av 20 forvaltningsrevisjonsrapporter viser at det er stor variasjon i utførelse.**
 - De fleste rapporter er i samsvar med RSK 001,
 - Likevel forskjell i kvalitet mht. metode, faglig tilnærming, skriftlig fremstillingsform m.m.
 - **Enda større variasjon i form og innhold på gjennomgåtte selskapskontroller.**

Også rådmennene mener at forvaltningsrevisjoner og selskapskontroller er viktige for kommunens egenkontroll, men...

-
- 80 % mener at kontrollutvalgets prosjekter er en viktig del av **kommunens egenkontroll**.
 - 63 % opplever at forvaltningsrevisjoner bidrar til **læring og forbedring**
 - 62 % mener at forvaltningsrevisjoner bidrar til bedre **regeletterlevelse**.
 - 61 % mener at forvaltningsrevisjoner bidrar til forbedret **internkontroll**
 - 47 % mener at forvaltningsrevisjoner gi en bedre/mer effektiv **saksbehandling**.
 - 33 % mener at forvaltningsrevisjoner bidrar til bedre og/eller mer **effektivt tjenestetilbud**.
 - 29 % mener at **selskapskontroller** bidrar til at kommunen får en bedre forvaltning av eierskapene sine

Faktorer som kan virke positivt inn på administrasjonens oppfatning av effekten av kontrollutvalgets rapporter

- At revisjonsrapporter har høy kvalitet
- Involvering i arbeidet med overordnet analyse
- Relevante prosjekter
- Revisors kompetanse
- Konkrete tiltak

Kontrollutvalgsarbeidet har effekt!

Forvaltningsrevisjoner og selskapskontroller har effekt

- **Overordnet analyse** fører til planer og valg av prosjekter.
- Forvaltningsrevisjoner munner som regel ut i **anbefalinger om tiltak**.
- **Kontrollutvalget vedtar/innstiller i all hovedsak de anbefalinger som revisjonen har foreslått.**
- **Kommunestyret vedtar** i all hovedsak kontrollutvalgets innstilling.
- **Administrasjonen følger i all hovedsak opp** de merknader og tiltak som påpekes i forvaltningsrevisjonsrapporter og selskapskontroller.
- **Kontrollutvalget følger i all hovedsak opp** at tiltakene som er vedtatt blir iverksatt av administrasjonen.

Forvaltningsrevisjoner og selskapskontroller har dermed en vesentlig innvirkning på forbedringsarbeidet i forvaltningen

TAKK

Birte Bjørkelo

Director | Enterprise Risk Services

Deloitte AS

Tel/Direct: +47 55 21 82 58 | Mobile: +47 92 89 89 08

bbjorkelo@deloitte.no | www.deloitte.no

Deloitte.

Område	Forslag for å ytterligere styrke kontrollutvalgets arbeid
Sammensetning og valgbarhet	➤ Fem medlemmer i utvalgene ➤ Leder ikke fra samme parti som ordfører ➤ Fordel om utvalgsleder også er representant i kommunestyret ➤ Bør gjøres en gjennomgang av valgbarhets- og habilitetshensyn for kontrollutvalgsmedlemmer.
Overordnet analyse	➤ Metodene som benyttes er lite systematiske og omfanget av hva risikoanalysen dekker varierer. Vi mener det er viktig å øke kvaliteten på dette arbeidet siden det skal danne grunnlaget for store deler av kontrollutvalgets arbeid. ➤ Forankring er viktig – involver rådmannen ➤ Bør skriftliggjøres og legges frem både for kommunestyret og administrasjonen ➤ Spørsmål om en bør skille mellom risikovurderinger knyttet til forvaltningsrevisjon og vurderinger knyttet til selskapskontroll. ➤ Bør utarbeides føringer for at risikovurderinger og rullering av planene bør være en kontinuerlig del av kontrollutvalgets arbeid.
Gjennomføring av forvaltningsrevisjon og selskapskontroll	➤ Vurderes virkemiddel for å håndheve kravet til årlig forvaltningsrevisjon, og omfanget av både forvaltningsrevisjon og selskapskontroll i de enkelte kommuner bør registreres. ➤ Større bredde i hva som er fokus i forvaltningsrevisjoner ➤ Kompetansekrav til revisor ➤ Tydeliggjøre hva som inngår i selskapskontrollen og eventuelt vurdere om retningslinjer for forvaltningsrevisjon også skal omfatte selskapskontrollene ➤ Legg vekt på tiltakene
Høring	➤ Det er behov for nasjonale retningslinjer ➤ Det må tydeliggjøres hva som legges i høringer og det må skilles fra generelle orienteringer fra rådmannen på den ene side og granskinger på den andre.
Sekretariat	➤ Sekretariatene er viktige og ivaretar en rekke ulike oppgaver. Varierer mellom sekretariatene. Behov for nasjonale føringer som konkretiserer innholdet i sekretariatets oppgaver.

Variasjon i hvilke oppgaver som utføres av kontrollutvalgssekretær og hvordan oppgavene utføres

